

INNHALDSLISTE

OM DOKUMENTET	3
GJENNOMFØRING OG METODE	4
OPPSUMMERING AV ARBEIDET FORDELT PÅ HOVUDMÅLSETTINGANE	5
Samfunnsutvikling og samfunnsposisjon	5
Tenesteprodusent og utøving av mynde	5
Demokrati og styringsform.....	6
Økonomi i den nye kommunen	6
IDENTIFISERTE UTFORDRINGSPUNKT FORDELT PÅ HOVUDMÅLSETTINGANE.....	7
Samfunnsutvikling og samfunnsposisjon:	7
Tenesteprodusent og utøving av mynde:.....	7
Demokrati og styringsform:	7
Økonomi i den nye kommunen:.....	8

OM DOKUMENTET

Som ein del av arbeidet med kommunereforma for ytre Søre Sunnmøre vart det i desember 2015 gjennomført SWOT-analyse for reformalternativet «Ytre Søre Sunnmøre». Analysen vart gjennomført på ein felles workshop for kommunane Hareid, Ulstein, Sande, Herøy og Vanylven på Sæbø 3. og 4. desember 2015.

Dette dokumentet gjer greie for arbeidet som er gjort og presenterer resultata av analysen og drøftingane. Arbeidet inngår i kartlegging av status og moglegheitsbilde for framtida for to reformalternativ, fortsetje slik kommunane er i dag eller slå saman dei fem kommunar på ytre Søre Sunnmøre, og er innspel til vidare lokal prosess.

Føringar for arbeidet kjem fram av rettleiaren frå Kommunal- og moderniseringsdepartementet; *Veien mot en ny kommune. Veileder for utredning og prosess.*

GJENNOMFØRING OG METODE

Deltakarar

Deltakarar i SWOT-analysen er Formannskapa i dei ulike kommunane saman med rådmann og økonomileiar. Til saman 34 deltakarar. Analysen vart gjennomført over to dagar der deltakarane i første delen var delt kommunevis og andre del vart deltakarane sett saman i interkommunale grupper.

Prosessleiar for gjennomføring av SWOT-analysen var rådgjevar Erlend Krumsvik, Sunnmøre Regionråd. Han har også bidrege i den kvalitativ analysen av materialet.

Gjennomføring av SWOT-analyse

SWOT-analyse inneber ei kartlegging av styrker, svakheiter, moglegheiter og trugslar. Rettleiaren *Veien mot en ny kommune* legg føringar for å nytte SWOT-analyse opp mot dei fire hovudmåla i reformarbeidet:

- Samfunnsutvikling og samfunnsposisjon
- Tenesteprodusent og utøving av mynde
- Demokrati og styringsform
- Økonomi i den nye kommunen

Kvart hovudmål er vurdert i høve ein ny kommune beståande av Vanylven, Sande, Herøy, Ulstein og Hareid.

SWOT - Kvalitativ analyse av resultat

Alle tilbakemeldingar som kom fram gjennom SWOT-analysen er overført og samanstilt i eitt skjema. Denne samanstillinga er underlag for kommunane sitt vidare arbeid med kommunereforma.

Samanstillinga representerer kvalitative rådata som er vidare bearbeidd gjennom gruppeanalyse. Dette går ut på at ein namngir eller eksemplifiserar eit "høgre nivå" av tekst eller ein fellesnemnar innanfor kvar matrisedel og som oppsummerar dominerande tendensar og tilbakemeldingar frå analysen og drøftingane. Kvar matrisedel inneheld ei verbal skildring. Resultatet står i påfølgjande kapittel.

OPPSUMMERING AV ARBEIDET FORDELT PÅ HOVUDMÅLSETTINGANE

Alle SWOT-analysene frå gruppene er oppsummert av den interkommunale gruppa og samanstilt i ei skjematisk oversikt under.

Samfunnsutvikling og samfunnsposisjon

Kommunane i dag	Ytre Søre Sunnmøre
<p><u>Styrke:</u> Kommunane har sterke nærdemokrati og vert opplevd ubyråkratisk med korte avstandar. Ein opplever sterkt samhald og dugnadsinnsats, særleg i dei mindre kommunane. Nyskapande og ekspansivt næringsliv er ein sentral styrke.</p>	<p><u>Moglegheiter:</u> Kommunane forventar styrka fagmiljø og kompetanse, betre planarbeid og ikkje minst større gjennomslagskraft ovanfor region og stat. Auka kapasitet og profesjonalisering av kommunale oppgåver og prosjekt er sannsynleg.</p>
<p><u>Svakheit:</u> Fleire kommunar opplever sviktande driftsøkonomi og handlingsrom. Små og sårbare fagmiljø svekkar kommunane si handlekraft og kvalitet. Demografiske utfordringar er ulike, men store for alle kommunane.</p>	<p><u>Trugsel:</u> Demokratisk og geografisk avstand opplevast negativt, og prioriteringskonflikt kan også skape avstand og splid, mellom anna grunna ulikt gjeldsnivå. Sentraliseringstrendane kan akselerere, og stagnasjonen vedvarer trass ny kommune.</p>

Tenesteprodusent og utøving av mynde

Kommunane i dag	Ytre Søre Sunnmøre
<p><u>Styrke:</u> Kommunane er oversiktlege med nærleik til eigne innbyggjarar og tilbyr målbart gode tenester. Politisk og administrativ leiing har god lokalkunnskap. Det er eit utstrakt interkommunalt samarbeid på tvers av kommunegrensene.</p>	<p><u>Moglegheiter</u> Eit større og sterkare fagmiljø kan gjere det lettare å rekruttere nødvendig kompetanse. Stordriftsfordelar vil kunne frigi ressursar til meir innovativ tenestetilbod. I ei større kommune kan ein lettare få ei meir objektiv sakshandsaming som kan gi likeverdige tenester.</p>
<p><u>Svakheit</u> Vi har små fagmiljø i «smale» tenestekområde, noko som kan føre rekrutteringsvanskar. Gildskap ved tildeling av tenester kan i enkelte høve vere ei utfordring. Manglande ressurstilgang gjer det vanskeleg å skape likeverdige tenester.</p>	<p><u>Trugslar</u> Det er grunn til å tru at tenester vert sentraliserte og at det vert vanskeleg å oppretthalde tilbodet i utkantane. Større forhold kan gjere terskelen for å ta kontakt med kommuneleiinga høgare.</p>

Demokrati og styringsform

Kommunane i dag	Ytre Søre Sunnmøre
<p><u>Styrke:</u> Kommunane verkar samde om at dei har politikarar og tenesteytarar med god lokalkunnskap. Ein opplever nærleik mellom politikarar/tenesteytarar og innbyggjarane. Eit velfungerande lokaldemokrati er med på å skape engasjement blant innbyggjarane.</p>	<p><u>Moglegheiter:</u> Ein ser for seg at «YSS» kan ha større påverknadskraft mot sentrale og regionale myndigheiter, samt dei store byane. Fleire tenkjer at det kan verte fleire «profesjonelle» politikarar med spissa kompetanse. Ein kan få ei meir heilskapleg og langsiktig planlegging. Fleire oppgåver(frå td. fylket) gir større nærleik til same tenester. Færre ulemper med gildskap.</p>
<p><u>Svakheit:</u> Det kan vere eit utfordring å sikre gildskap i små miljø. Rekruttering til politiske lister kan og vere vanskeleg. Stor saksmengd og mangel på tid/ressursar kan og vere ei svakheit. Alle er samde om at ein ønskjer større valdeltaking</p>	<p><u>Trugsel:</u> Kommunane er redd for at det skal verte mindre engasjement og lågare valdeltaking, kanskje pga. større avstand til politikarar og administrasjon, og mindre lokal forankring. Dersom ei storkommune fører til meir byråkrati og sentralisering kan det og vere ei demokratisk utfordring.</p>

Økonomi i den nye kommunen

Kommunane i dag	Ytre Søre Sunnmøre
<p><u>Styrke:</u> Kommunane er ikkje større enn at vi har god oversikt og kontroll, sjølv om utfordringane er forskjellige. Vi har eit kort, oversiktleg og fleksibelt avgjerdssystem.</p>	<p><u>Moglegheiter:</u> Ein større region gir stordriftsfordelar, meir føreseielege inntekter og auka kompetanse.</p>
<p><u>Svakheit:</u> Vi har små kommunar som er sårbare med lite rom for investeringar/endingar , enten pga. liten investeringsevne, høg gjeldsgrad eller stramme driftsbudsjett.</p>	<p><u>Trugsel:</u> Frykt for at ein større region gir ei sentralisering som kan medføre ei skeivfordeling med omsyn til investeringar og tenestetilbod. Også ei frykt for auka transaksjonskostnader i form av byråkratisering.</p>

IDENTIFISERTE UTFORDRINGS-PUNKT FORDELT PÅ HOVUDMÅLSETTINGANE

Samfunnsutvikling og samfunnsposisjon:

- ❖ **Samfunnsutvikling og næringsstruktur.** Kva modellar er aktuelle for å sikre strategisk samfunnsutvikling og styrka næringsstruktur i alle delar av den nye kommunen? Internorganisering ift. plan, teknisk, eigedom, påverknadskraft opp mot stat og fylke og næringslivsutvikling. Kvar kommunesenter skal ligge/sjå ut.
- ❖ **Korleis ivareta/skape/vidareutvikle organisk vekst i tettstadane i den nye kommunen?** Fordeling, verkemiddel, visjonar, tettstadar vs bygder.
- ❖ **Distanse til tenester, sentrale eller desentraliserte tenester.** Ein geografisk større kommune innebære for nokre større avstandar og lengre reisetid til kommunesenter og kommunale tenester. Kva funksjonar må ligge på rådhuset og kva kan ligge desentralisert. Dette må avklarast i forhandlingane.
- ❖ **Lokalisering av stab/støttefunksjonar.** Kvar skal stab/støttefunksjonar lokaliserast? Denne utfordringa må drøftast gjennom forhandlingar.
- ❖ **Kommunikasjonar.** Den nye kommunen må løfte saman om dei større samferdselsprosjekta i regionen.

Tenesteproducent og utøving av mynde:

- ❖ **Struktur på basistjenester.** Korleis skal strukturen ift. skule, barnehage, helse og omsorg vere? Kva er minstegrunnlaget for å oppretthalde ei teneste?
- ❖ **Interkommunale selskap.** Det må avklarast kva som skal gjerast med dagens interkommunale selskap i dei vidare forhandlingane.
- ❖ **Dagens samarbeidsavtalar.** Det må avklarast kva vi gjer med samarbeida der ikkje alle er med? Eller der er med fleire enn dei fem kommunane?
- ❖ **Realistiske intensjonsavtalar.** Det må inngåast intensjonsavtalar som er berekraftige over tid og ikkje berre «gode ønsker».
- ❖ **Tidsplan.** Det kan vere behov for ein tidsplan for kor lang tid ein vil bruke på overgangen til ny kommune.

Demokrati og styringsform:

- ❖ **Dei desentraliserte tenestene.** Tenesteytinga må vere der folk er.
- ❖ **Bygdeutval og lokal representasjon.** Fare for bygdelister og svekka lokaldemokrati. Lågare valdeltaking og engasjement. Det må vere likt antal politiske representantar frå kvar gamal kommune. Dette må avklarast i dei vidare forhandlingane.
- ❖ **Fredningsperiode.** Ingen eldre skal flyttast og ingen skule skal leggjast ned. Kor lenge fredningsperioda skal vare må avklarast i forhandlingane.
- ❖ **Overbyråkratisering.** Unngå ei overbyråkratisering og eit skeivt maktforhold mellom administrasjon og politisk. Administrasjon og politikarar spelar på «same lag».
- ❖ **Politiske prioriteringar.** Det må gjerast politiske prioriteringar av investeringar i ei 4års periode og bygdene/tidlegare kommunar har innstillingsrett.

Økonomi i den nye kommunen:

- ❖ **Gjeld og planlagt investeringsnivå.** Kommunane må avklare korleis handtere ulikt gjeldsnivå og planlagde investeringar dei komande åra.
- ❖ **Verdiar og ulike avgiftsgrunnlag.** Tussa-aksjar, RDA-midlar, eigedomsskatt, arbeidsgjevaravgift, avgiftsgrunnlag for vatn, avløp og renovasjonstenester må avklarast.
- ❖ **Vedlikehaldsetterslep.** Sett i lys av behov for framtidige investeringar må det avklarast kva som ligg av vedlikehaldsetterslep i dei enkelte kommunane.
- ❖ **Aksjeselskap og interkommunale selskap.** Korleis forhalde seg til kommunane sine ulike aksjeselskap og interkommunale selskap som td. SSR, Landbrukskontoret, legetenester, barnevern må avklarast i dei vidare forhandlingane.
- ❖ **Omstillingsmidlar.** Avklare bruk av ekstramidlar i samband med kommunereform og fordelingsmekanismer (prinsipp) i ei ny kommune.